

Abdumalikov Fazliddin Baxtiyor o'g'li

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

E-mail: fenixmegazone@gmail.com

Tel: +998998738700

UDK: 821.109.05.232

**MOTIVLAR VA RAMZLAR IFODASI (“ANOR” VA “FIR TREE”
HIKOYALARI MISOLIDA)**

Annotatsiya: Ushbu maqolada «Anor» hikoyasining stilistik tahlili, uning yozilish uslubi, til va adabiy vositalaridan foydalanish usullarini o'rganish hamda Hans Kristian Andersenning «Fir Tree» hikoyasida insonning o'zligini anglash, vaqtning o'zgartiruvchi kuchi va baxtning o'zgaruvchanligi haqida gap boradi. Bu hikoya o'rmondagi kichik bir daraxtning hayoti va o'zini boshqalarga o'xshatishga intilishning tasviridir. Asar, tabiat va hayotning vaqt o'tishi bilan o'zgarishi, baxt va tinchlik g'oyalarini o'zida ifodalaydi.

Kalit so'zlar: motiv, ramz, badiiy ifoda, personaj, markaziy obraz, g'oya, ruhiy holat, stilistik tahlillar.

Абдумаликов Фазлиддин Бахтиёр угли

Преподаватель Денауского института предпринимательства и педагогики

E-mail: fenixmegazone@gmail.com

Тел: +998998738700

**ВЫРАЖЕНИЕ МОТИВОВ И СИМВОЛОВ (НА ПРИМЕРЕ
РАССКАЗОВ «АНОР» И “FIR TREE”)**

Аннотация: В данной статье рассматривается стилистический анализ рассказа «Анор», его стиль, использование языка и литературных средств, а также обсуждаются идеи самопознания, изменяющей силы времени и переменчивости счастья в сказке Ханса Кристиана Андерсена «Fir Tree». Рассказ описывает жизнь маленькой елочки в лесу и ее стремление быть похожей на других. Произведение выражает изменения природы и жизни с течением времени, поиски счастья и внутреннего мира.

Ключевые слова: мотив, символ, художественное выражение, персонаж, центральный образ, идея, психоэмоциональное состояние, стилистический анализ.

Abdumalikov Fazliddin Baxtiyor ugli

Teacher, Denau institute of entrepreneurship and pedagogy

E-mail: fenixmegazone@gmail.com

Phone: +998998738700

EXPRESSION OF MOTIFS AND SYMBOLS (ON THE EXAMPLE OF «ANOR» AND «THE FIR TREE»)

Abstract: This article explores the stylistic analysis of the story «Anor» examining its writing style, language, and literary techniques. It also discusses the themes of self-discovery, the transformative power of time, and the changing nature of happiness in Hans Christian Andersen's «The Fir Tree». The story depicts the life of a small tree in the forest and its desire to resemble others. The work expresses the changes in nature and life over time, and the search for happiness and peace.

Key words: motive, symbol, artistic expression, character, central image, idea, emotional state, stylistic analysis.

Kirish.

Hozirgi zamon adabiyotshunosligida mashhur va samarali ijod qilgan Abdulla Qahhorning «Anor» hikoyasi mazmuni va badiiy ifodasining asosi va asar tematikasi haqida bir qancha fikrlar mavjud. Bu qismda o'quvchiga asar qahramonlari va ularning dunyosi haqida qisqacha tasavvur beriladi. Asar tabiat tasvirlari va personajlar ruhiy holatlari bilan boshlanadi, bu esa hikoyaning umumiy atmosferasini belgilaydi. Mazkur hikoyada anor mevasi tasvirlanadi, bu esa nafaqat fizik jihatdan, balki ramziy ma'noda ham o'ziga xos ahamiyatga ega hisoblanadi. Anorning go'zalligi va o'ziga xos xususiyatlari orqali hikoya boshlanadi, bu esa voqealarning keyinchalik qanday rivojlanishini ochib beradi. Anor mevasi markaziy obraz sifatida ham muhim rol o'ynaydi va asarning asosiy g'oyasiga kirish imkoniyatini ko'rsatadi. Ushbu hikoyaga yondosh holatda «Fir

Tree» («O'rmon daraxti») hikoyasi Hans Xristian Andersenning mashhur ertaklaridan biri sifatida talqin etiladi va tarjima bu holatda asosiy o'rin egallaydi [1]. Hikoyaning kirish qismida, yosh va go'zal daraxt o'z hayotining dastlabki yillarini o'ylab ko'radi. U o'zi uchun ideal kelajakni orzu qiladi va yuksak orzularni ko'radi. O'rmon daraxti boshqa daraxtlar kabi baland bo'lishni, keng bo'yli va jozibador bo'lishni istaydi. Yozuvchi daraxtning ichki dunyosini va uning hayotga bo'lgan qarashini taqdim etadi. Daraxt hali o'zini to'liq rivojlantirmagan va hali o'zining haqiqiy qadrini bilmaydi. U tez orada o'sib, uni orzular kutayotganiga ishonadi. Bu orzular va uning o'sishiga bo'lgan ishonch asar davomida muhim rol o'ynaydi, chunki hikoyaning asosiy g'oyasi va mantiqi hayotning rivojlanishi va haqiqiy qiymatini anglashga qaratilgan. Ushbu hikoyalar stilistik tahlili bir nechta jihatlarni o'z ichiga oladi [9].

So'zlar, frazalarga qo'shilgan ma'no qatlamlari hikoyaning atmosferasini yaratishda muhim rol o'ynaydi. Tasvirlangan tabiat tasvirlari, hissiyotlar va xarakterlarning ichki dunyosini ifodalashda tilning o'ziga xos xususiyatlari ko'rinadi.

Adabiyotlar tahlili.

Abdulla Qahhor qalamiga mansub «Anor» hikoyasi hozirgi vaqtga qadar ko'p sonli mahalliy va xorijiy tadqiqotchilar tomonidan tadqiq qilinib kelinmoqda. Xususan, O.Toshpo'latov tomonidan nashrga tayyorlangan «O'zbek adabiyotidagi simbolizm va ramzlar» [8] nomli kitobda «Anor» hikoyasida keltirilgan ramziy ma'nolarga alohida ahamiyat qaratiladi. B.Shamsiyev tomonidan yozilgan bahodir. «O'zbek adabiyoti tarixi» [6] kitobida esa «Anor» hikoyasining o'zbek hikoyanavisligidagi o'rniga baho beriladi. Xorijiy tadqiqotchilar orasida F.Mendelssohn o'zining «Fairy Tales and Stories of Hans Christian Andersen» [4] nomli asarida M.Tatar esa «The Classic Fairy Tales» [7] nomli asarida Hans Kristian Andersenning «Fir Tree» hikoyasini adabiy, tilshunoslik nuqtai nazardan tadqiq qilganlar.

Tadqiqot metodologiyasi.

Hans Xristian Andersenning «Fir Tree» hikoyasi va Abdulla Qahhorning «Anor» hikoyalari maqola uchun asos qilib olinib, mazkur ishda kuzatuv, exprement, stilistik tahlil, taqqoslash metodlaridan va usullaridan samarali foydalanildi. Hikoyada tasvirlash usuli muhim o‘rin tutadi. Yozuvchi tabiatni, inson ruhiyatini, vaqt va makonni nozik va batafsil tarzda tasvirlaydi. «Anor» mevasining tasviri ham hikoyaning markazida turadi va bu obraz orqali hayot va o‘lim, g‘am va quvonchning o‘zaro bog‘liqligi ko‘rsatiladi. Meva bilan bog‘liq tasvirlar, uning ranglari va shakllari orqali hikoyaning estetik maqsadlari amalga oshiriladi.

Tahlillar va natijalar.

Hikoya o‘zining ijtimoiy va psixologik mazmuni bilan ajralib turadi. Yozuvchi inson ruhiyatining nozik qatlamlarini ochib beradi, ayniqsa asar qahramonlarining ichki dilemmalari, qahramonlar iztiroblari, sevgi va umidlari tilga olinadi. Bu psixologik portretlar orqali qahramonlarning ichki dunyosi keng ochiladi [5].

«Anor» hikoyasida anor mevasi simvol sifatida ishlatiladi [5]. U nafaqat mazmunli obraz, balki inson hayoti, uning qiyinchiliklari va go‘zalligi, oxir-oqibat esa o‘tkinchilik va foniylilikni ifodalaydi. Anorning ta‘rifi, uning sharbati va yuziga tushayotgan quyosh nuridan foydalangan holda, turli ma’nolarni anglatish mumkin.

Hikoyada tovush va ritmni yaratishda ham sezilarli o‘ziga xoslik mavjud. Asarning ohangini va ritmini til vositalari orqali yaratish oqimdagi hissiyotlarni ko‘rsatishda yordam beradi. Bu usul o‘quvchiga har bir sahnada o‘z hissiyotlarini chuqur his qilish imkonini beradi. Ushbu hikoya, yosh bir o‘rmon daraxtining o‘ziga xos bir hayot yo‘lini tasvirlaydi. O‘zini go‘zal va baland bo‘lishni orzu qilgan daraxt, vaqt o‘tib o‘zgarishlar bilan yuzma-yuz keladi. Daraxtning hayoti davom etar ekan, u o‘zining maqsadlari va orzulari bilan tugallanmaydi. O‘rmonning boshqa daraxtlari, hayvonlar va odamlar – barcha personajlar o‘z hayotlarini davom ettirishda o‘zgaruvchanlik va vaqtning o‘tishini namoyish

etadilar. Ushbu daraxtning o'zgarishlarga, vaqtga va hayotga bo'lgan munosabati, hikoyaning asosiy mavzularini anglatadi.

Daraxtning rivojlanishi va o'zgarishi tabiatning va hayotning vaqt bilan qanday o'zgarganini ko'rsatadi. O'rmon daraxtining baxtli bo'lish istagi, uning eng katta orzusi boshqa odamlar bilan teng bo'lishni xohlaganligi tasvirlanadi, ammo oxir-oqibat bu orzular uni baxtli qilmaydi. Hikoyaning yakunida o'rmon daraxti o'zining oxirgi lahzalarida haqiqatni anglaydi: vaqt va o'lim – hayotning ajralmas qismlari ekanligini sezadi. Agar biz «Anor» hikoyasiga e'tibor qaratadigan bo'lsak, bu asarda, asosan, ijtimoiy va axloqiy masalalar tahlil qilinadi. Bu hikoya syujetida asosiy personajlar o'zlarining jamiyatdagi o'rni, ijtimoiy adolatsizlik, insonparvarlik va yordam so'rashga intilish bilan bog'liq masalalar ustida izlanadilar. Anor o'zini himoya qilish uchun kurashga kirishadi, bu esa hikoyada ma'naviy va axloqiy o'zgarishlar, shuningdek, insonning o'ziga nisbatan mas'uliyatini anglashni tasvirlaydi. Shu tarzda, Andersenning «Fir Tree» hikoyasi bilan taqqoslaganda, «Anor» hikoyasida ijtimoiy adolat, o'z-o'zini anglash va insonning jamiyatdagi o'rni haqida yanada kuchliroq aks etgan motivlar mavjud bo'lishi mumkin.

Hans Kristian Andersenning «Fir Tree» hikoyasi [2] va «Anor» hikoyasini stilistik jihatdan tahlil qilganda, ikkala asarda ham tabiat va inson ruhining o'zaro aloqasi, vaqtning o'zgaruvchanligi va baxt izlashdagi qiyinchiliklar tasvirlanganligini ko'rish mumkin. Ikkala asarda ham bir xil stilistik vositalar qo'llaniladi: simbolizm, motiv va xarakterlarning ichki dunyosiga e'tibor qaratish kerakligi ta'kidlanadi [8].

Andersenning «Fir Tree» hikoyasida daraxt o'zgarishning, vaqtning o'tishi va hayotning ma'nosizligini ifodalovchi simbol sifatida ishlatiladi. O'rmon daraxti, o'z orzularini amalga oshirishni xohlaydi, ammo oxir-oqibat uning orzulari amalga oshmaydi va o'zgaruvchan hayotning asl mohiyatini anglaydi. Daraxtning o'limi orqali Andersen hayotning o'zgaruvchanligini va odamlarning haqiqiy baxtga erishishdagi kurashini ko'rsatadi. «Anor» hikoyasida esa qahramon o'zini himoya qilishga va jamiyatdagi o'z o'rnini topishga intiladi. Anorning o'zini himoya

qilishdagi harakati uning o'z-o'zini anglash yo'lidagi yo'ldoshidir va bu kurash o'zining ichki maqsadlariga, axloqiy qarashlariga asoslanadi. Anorning kurashi, uning jamiyatda o'z o'rnini topishga bo'lgan intilishi aynan simvol sifatida ishlatiladi. Bu motivda baxt va qoniqish o'rniga, ichki bir kurash va o'zgarishlarga qarshi turish tasvirlanadi.

Xulosa.

Xulosa sifatida aytganda, ikkala asar ham o'ziga xos stilistik usullarni qo'llagan bo'lsa-da, ular vaqtning o'zgaruvchanligi, ichki kurash va orzular bilan bog'liq chuqur ma'nolarni ifodalaydi. «Fir Tree» hikoyasida tabiat va o'zgarishlarga e'tibor qaratilgan bo'lsa, «Anor» hikoyasida ijtimoiy adolat va o'zlikni anglash asosiy mavzu bo'lib xizmat qiladi. Ikkala asar ham insonning ma'naviy izlanishlari va hayotdagi maqsadlarini qidirish jarayonini tasvirlaydi.

Adabiyotlar

1. Andersen Hans Christian. Fairy Tales of Hans Christian Andersen. – New York: The Viking Press, 1940. – 436 p.
2. Bettelheim Bruno. The Uses of Enchantment: The Meaning and Importance of Fairy Tales. – New York: Vintage Books, 1976. – 132 p.
3. Bettelheim Bruno. The Uses of Enchantment: The Meaning and Importance of Fairy Tales. – New York: Vintage Books, 1976. – 185 p.
4. Mendelssohn Felix. Fairy Tales and Stories of Hans Christian Andersen. – London: Routledge, 1993. – 202 p.
5. Qahhor A. “Anor” (hikoya). – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2012. – 76 b.
6. Shamsiyev B. O'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2007. – 312 b.
7. Tatar Maria. The Classic Fairy Tales. – New York: W.W. Norton & Company, 1999. – 319 p.
8. Toshpo'latov O. O'zbek adabiyotidagi simvolizm va ramzlar. – Toshkent: Yangi nashr, 2009. – 184 b.

9. Valiyev Sh. Adabiyotshunoslik: Asarlar tahlili. – Toshkent: Adabiyot nashriyoti, 2010. – 218 b.